

การสืบทอดทางดนตรีของสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี

Musical Succession of Ban Sing Buri Thai Music Academy

สุรศักดิ์ ทองคำศรี / Surasak Thongkumsri¹
สาริตา ประทีปช่วง / Sarisa Prateepchuang¹
วัชรมณท์ อรัณยษนาค / Watcharamon Aranyanak¹

Received: Feb. 28, 2022 Revised: May 3, 2022 Accepted: Jun. 27, 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการสืบทอดของสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี 2) ศึกษาการดำเนินชีวิตร่วมกันในสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี 3) ศึกษาลักษณะวงและเพลงที่ใช้บรรเลงของสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี และ 4) ศึกษารูปแบบการเผยแพร่ความรู้ทางด้านดนตรีไทยของสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี โดยดำเนินการเก็บข้อมูลจากการลงพื้นที่และใช้การสัมภาษณ์ ข้อมูลจากมารดาและลูกศิษย์รุ่นแรกจนถึงรุ่นปัจจุบันของครูศิวิศิษย์ นิลสุวรรณ ที่เคยอาศัยอยู่ในสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี

ผลจากการวิจัยพบว่าครูศิวิศิษย์ นิลสุวรรณ ผู้ก่อตั้งสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรีได้สืบทอดทางเพลงมาจากทางฝั่งธนบุรี โดยได้เรียนกับครูสำราญ เกิดผล (ศิลปินแห่งชาติ ปี พ.ศ.2548) ครูจำลอง เกิดผล ครูมาลี เกิดผล และครูวิเชียร เกิดผล ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เริ่มเรียนตั้งแต่เพลงชุดโหมโรงเช้า โหมโรงเย็น เพลงตับ เพลงเถา เพลงเรื่อง รวมไปถึงเพลงหน้าพาทย์ นอกจากนี้ครูศิวิศิษย์ นิลสุวรรณ ยังได้ประพันธ์ทางเดี่ยวขึ้นมามากหลายเพลงหลายเครื่องมือ

¹หลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาดุริยางคศิลป์ บัณฑิตศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

¹Master of Fine Arts Program in Music, Graduate School, Bunditpatanasilpa Institute

เพื่อให้เรียนนักรักศึกษาได้นำไปใช้ประกวดดนตรีไทย จากนั้นจึงได้เริ่มก่อตั้งเป็นสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี รับนักเรียนนักรักศึกษาและผู้สนใจวิชาดนตรีไทยเข้ามาเรียนในสำนักอย่างจริงจัง มีการจัดการเรียนการสอน จัดเวรประจำวัน ฝึกให้ทุกคนมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ นอกจากนี้ยังมีการสอนให้ซ่อมสร้างเครื่องดนตรีไทยด้วยตนเอง ทำให้ทุกคนสามารถซ่อมสร้างเครื่องดนตรีไทยเบื้องต้นได้ สำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรีนิยมใช้วงเครื่องสาย วงมโหรี วงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์ และวงปี่พาทย์มอญในการออกงานแสดง เพื่อให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของสำนัก อีกทั้งยังเผยแพร่ความรู้ด้านดนตรีไทย โดยรับบรรเลงดนตรีไทยตามงานต่าง ๆ โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใด ๆ รวมถึงทำทางเพลง ปรับวง ซ่อมเครื่องดนตรีให้กับบุคคลและโรงเรียนที่เข้ามาขอความอนุเคราะห์อย่างเต็มที่ นับได้ว่าสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรีเป็นตึกศิลาแห่งหนึ่งที่มีการสืบทอดเพลงทางฝั่งธนบุรีและยังคงอนุรักษ์วัฒนธรรมทางฝั่งธนบุรี เพื่อให้คนรุ่นหลังได้สืบทอดและคงอยู่ต่อไป

คำสำคัญ : สำนัก ดนตรีไทย บ้านสิงห์บุรี

Abstract

This research aims to 1) Study the succession process of Ban Sing Buri Thai Music Academy 2) Explore the living-together in Ban Sing Buri Thai Music Academy 3) Study the characteristics of the band and the instrumental music of Ban Sing Buri Thai Music Academy, and 4) Explore the Thai music knowledge dissemination styles of Ban Sing Buri Thai Music Academy. The data collection employed field studies and interviews with first-generation mothers and students together with the current generation of Mr. Sivasit Nilswan's students who used to stay in Ban Sing Buri Thai Music Academy.

Research has shown that Mr. Sivasit Nilsworan, the founder of Ban Sing Buri Thai Music Academy, inherited the music from the Thonburi area. He had studied with Mr. Samran Kerdphol (National Artist 2005), Mr. Jumlong Kerdphol, Ms. Mali Kerdphol, and Mr. Wichian

Kerdphol in Ayutthaya. He learned the set of music including Homrong Chao, Homrong Yen, Pleng Tub, Pleng Thao, Pleng Rueng, and Pleng Na Phat. Mr. Sivasit Nilsuwan also composed many solos played with different instruments for his students to play in the Thai music contests. Later, he established Ban Sing Buri Thai Music Academy, and it was officially opened for students and those who are interested in Thai music. There were lessons, daily shifts, and responsibility trainings. Moreover, there were lessons on repairment and building of Thai musical instruments from scratch which enables everyone to repair Thai music instruments at the basic level. Ban Sing Buri Thai Music Academy normally perform their string band, Mahori ensemble, Pi Phat Duek Dam Ban ensemble, and Pi Phat Mon ensemble to show the uniqueness of the academy. In addition, the academy promoted Thai music knowledge by performing Thai music at various events free of charge. They also compose the music, arrange the bands, repair music instruments voluntarily for individuals and schools. It can be said that Ban Sing Buri Thai Music Academy is one of the top academies that has inherited music in Thonburi and still continues to preserve the culture for future generations.

Keywords : Academy, Thai Music, Ban Sing Buri

บทนำ

การศึกษาดนตรีไทยนั้นจะต้องคำนึงถึงการปฏิบัติตนตามจารีตประเพณีทางด้านดนตรีไทย กล่าวคือ การมีจรรยา มารยาท การเคารพ และการเชื่อฟังครูผู้สอน ซึ่งจะทำให้การศึกษาเรียนรู้ได้ผลเร็วยิ่งขึ้น รวมไปถึงการเลือกเครื่องมือในการบรรเลงนั้นว่ามีความสำคัญต่อผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนจะต้องเลือกเรียนในสิ่งที่สนใจและเหมาะสมกับความสามารถของตนเองเพื่อที่จะบรรเลงให้เกิดความคล่องความแม่นยำ ให้มีความถูกต้องของทำนองเพลง น้ำหนักเสียง และพยายามหา

โอกาสร่วมบรรเลงอยู่เสมอ โดยเฉพาะในงานพิธีของสังคม ซึ่งจะเป็นการเผยแพร่ศิลปะการดนตรีไทยในสังคมทำให้คงอยู่ได้ตลอด ครูดนตรีไทยเป็นหลักสำคัญของการคงอยู่และพัฒนาการทางดนตรีไทย ครูจะต้องถ่ายทอดความรู้ที่มีแก่ศิษย์อย่างจริงจังและถูกต้อง ครูแต่ละท่านก็จะต้องมีความสัมพันธ์กัน เพื่อผสานดนตรีไทยให้เจริญก้าวหน้า การพัฒนาดนตรีไทยหรืออื่นใดก็ตามที่มีประโยชน์ต่อการดนตรีไทยก็ควรให้โอกาสสร้างสรรค์ให้ติงามตลอดไปจนสุดความสามารถในการกำหนดความรู้ด้านดนตรีไทยนั้น (อรุณี เต๊ะอ้วน, 2545, น.53)

สำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรีมีการถ่ายทอดวิชาดนตรีไทยรวมไปถึงการอยู่อาศัยกันเป็นครอบครัว ปลูกฝังเยาวชนไทยให้อนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและรักในอาชีพครูที่จะเอาไปใช้ประกอบอาชีพในอนาคต สำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรีมีการสอนวิชาดนตรีไทยด้านการขับร้องเพลงไทย เครื่องสายไทย ปี่พาทย์ไทยรวมไปถึงการซ่อมสร้างเครื่องดนตรีไทย ทุกคนจึงมีความสามารถในการทำเครื่องดนตรีไทยและสามารถซ่อมเครื่องดนตรีไทยได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ยังมีการจัดระบบการเรียนการสอนของสำนัก นักดนตรีทุกคนจะต้องมีความรับผิดชอบในหน้าที่ต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากครูผู้สอนและปฏิบัติตามกฎระเบียบของสำนักดนตรีไทยอย่างเคร่งครัด

ครูศิวิศิษฏ์ นิลสุวรรณ ผู้ก่อตั้งสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี เป็นบุตรของนายบัญญัติ นิลสุวรรณ และนางกรรณิกา วิพันธ์เงิน ซึ่งครูศิวิศิษฏ์ นิลสุวรรณได้เริ่มเรียนดนตรีไทยครั้งแรกกับตาเกลื่อน วิพันธ์เงิน และได้เลือกเรียนสายดนตรีนับจากนั้นเป็นต้นมาจนเข้าศึกษาต่อที่วิทยาลัยนาฏศิลป์อำเภอทองเจงจบการศึกษาระดับชั้นกลาง ได้เข้าศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้มีโอกาสเรียนจะเข้กับครูระติ วิเศษสุรการ ที่กรมประชาสัมพันธ์และได้มีโอกาสเข้ามาเรียนเพลงทางฝั่งธนบุรีกับครูสำราญ เกิดผล (ศิลปินแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2548) ได้ศึกษาทางร้องและปี่พาทย์กับ ครูวิเชียร เกิดผล ได้ศึกษาการขับร้องเพลงไทยกับครูมาลี เกิดผล และได้เรียนการเป่าปี่เพลงบัวลอยกับครูกาหลง ฟิ่งทองคำ นอกจากนี้ครูศิวิศิษฏ์ นิลสุวรรณ ได้ช่วยอนุเคราะห์ทางเพลงให้กับโรงเรียนต่าง ๆ ที่มาต่อเพลงประกวดการแข่งขันดนตรีไทยทุกรายการ ทำให้นักดนตรีที่เข้ามาสมัครภาพที่ติดต่อกับสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรีมาจนถึงปัจจุบัน

ผลงานของครูศิวิศิษฏ์ นิลสุวรรณ เป็นที่ยกย่องเชิดชูเกียรติจนได้รับรางวัลครูดีเด่นและได้รับคัดเลือกเป็นศิลปินดีเด่นประจำจังหวัดสิงห์บุรี

จากที่มาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่อง “การสืบทอดทางดนตรีของสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี” เพื่อให้เห็นถึงองค์ความรู้ที่เกิดจากสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรีถ่ายทอดไปสู่ศิษย์ เพื่อเป็นกำลังหลักในการสร้างนักดนตรีไทยสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษากระบวนการสืบทอดทางดนตรีของสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี
2. ศึกษาการดำเนินชีวิตร่วมกันในสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี
3. ศึกษาลักษณะวงและเพลงที่ใช้บรรเลงของสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี
4. การศึกษารูปแบบการเผยแพร่ความรู้ทางด้านดนตรีของสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการสืบทอดทางดนตรีของสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี ผู้วิจัยแบ่งบุคคลข้อมูลเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1.1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน ได้แก่ มารดาและกลุ่มลูกศิษย์รุ่นแรกที่มีความเกี่ยวข้องกับสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรีและมีความสัมพันธ์เป็นศิษย์ของสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี

1.2. กลุ่มนักดนตรีของสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี จำนวน 5 คน ได้แก่ กลุ่มลูกศิษย์รุ่นปัจจุบัน ซึ่งเป็นศิษย์สายตรงและมีความเกี่ยวข้องในสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2564 ถึง 30 ธันวาคม พ.ศ. 2564 รวม 9 เดือน

3. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1. แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง

3.2. แบบสังเกต แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

3.3. ข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือ วารสาร เอกสาร วิชาการ งานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้อง

4. การดำเนินงานวิจัย

ขั้นที่ 1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือ ตำรา บทความ วารสาร เอกสารวิชาการ เอกสารกึ่งวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

ขั้นที่ 2 เก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบไม่มีโครงสร้าง เก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม โดยใช้วิธีการสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในเรื่องของกระบวนการสืบทอดทางดนตรีของสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ตรงประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยทำการบันทึกข้อมูลลงสมุดบันทึก บันทึกลงคอมพิวเตอร์ บันทึกด้วยเครื่องบันทึกเสียงแบบระบบดิจิทัล บันทึกภาพนิ่งด้วยกล้องดิจิทัล และบันทึกภาพเคลื่อนไหวด้วยกล้องวิดีโอระบบดิจิทัล

ขั้นที่ 4 ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาทำการจำแนกข้อมูล เพื่อจัดกลุ่มของข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า โดยแยกส่วนวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ในด้านต่าง ๆ อาทิ 1) ข้อมูลเอกสาร 2) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ 3) ข้อมูลจากการสังเกต จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ตามหลักการแนวคิด และทฤษฎี นำข้อมูลมาคัดเลือกและจัดตกแต่งภาพจากคอมพิวเตอร์ และนำเสนอสอดคล้องเนื้อหาให้ครบทุกประเด็นตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ซึ่งงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ เพื่ออธิบายข้อมูลทางด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ และประเด็นของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้

ขั้นที่ 5 นำข้อมูลจากเอกสาร ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ข้อมูลจากการสังเกต และข้อมูลจากการลงภาคสนาม ทั้งที่มีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมผ่านกระบวนการวิเคราะห์ตามประเด็นที่กำหนดไว้ส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อทำการตรวจสอบ เมื่อตรวจสอบแล้วพบว่าบางประเด็นของข้อมูลที่ศึกษามีข้อบกพร่องหรือไม่ตรงตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ ผู้วิจัยจะทำการค้นคว้าและลงภาคสนามอีกครั้ง เพื่อเก็บข้อมูลเพิ่มเติมและเสริมความถูกต้องของข้อมูลให้ครบถ้วน จากนั้นจึงทำการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อย้อนดูแต่ละกรอบข้อมูลและนำประเด็นต่าง ๆ มาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยนำข้อมูลวิเคราะห์ด้วยความเรียงเชิงพรรณนาและจัดระเบียบองค์ความรู้ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ก่อนการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลในลำดับต่อไป

ผลการวิจัย

สำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรีเป็นสำนักดนตรีที่มีชื่อเสียงในวงการดนตรีไทยสำนักหนึ่ง โดยมีครูศิษย์ นิลสุวรรณ เป็นผู้ก่อตั้งสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี ในปี พ.ศ. 2532 ครูศิษย์ นิลสุวรรณ ได้ไปสอบบรรจุเป็นครูที่โรงเรียนโนนสะอาดวิทยาคาร จังหวัดขอนแก่น ได้รวบรวมนักเรียนที่สนใจดนตรีไทยมาเล่นรวมกันเป็นวงดนตรีไทย มีการฝึกซ้อมหลังเลิกเรียนและนำนักเรียนมาเข้าค่ายที่บ้านพักครู 3 วันหรือ 7 วันบ้าง เพื่อไปประกวดแข่งขันดนตรีไทย จนกระทั่งปี พ.ศ. 2539 ได้ย้ายกลับมาสอนที่โรงเรียนสิงห์บุรี ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำจังหวัดสิงห์บุรี ทำให้สร้างนักดนตรีไทยเพิ่มมากขึ้น รวมถึงการนำนักเรียนมาเข้าค่ายที่บ้านพักครูเพื่อฝึกซ้อมมากกว่าเดิม ทำให้บ้านพักไม่เพียงพอต่อการอยู่อาศัย จึงได้นำนักเรียนมาเข้าค่ายฝึกซ้อมดนตรีไทยที่บ้านของตน และซื้อเครื่องดนตรีมาเพิ่มให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน จนมีเครื่องดนตรีเพียงพอกับการฝึกซ้อมดนตรีไทย

ครูศิษย์ นิลสุวรรณ ได้รวบรวมเงินของตนเองเพื่อปรับปรุงบ้านให้เหมาะสมกับการซ้อมดนตรีไทยเพิ่มมากขึ้นและซื้อเครื่องดนตรีไทยเพิ่มเพื่อจัดตั้งเป็นสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรีและเปิดรับนักเรียน นักศึกษาที่สนใจและต้องการเรียนดนตรีไทยอย่างจริงจังเข้ามาเรียนที่สำนักโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย

ใด ๆ ทั้งสิ้น ปัจจุบันสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรีตั้งอยู่บ้านเลขที่ 48/3 หมู่ที่ 7 ตำบลบางมัญ อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งเป็นบ้านของคุณตาเถื่อน คุณยายจันทร์ และคุณแม่กรรณิกา วิพันธ์เงิน มารดาของครูศิวิชัย นิลสุวรรณ และสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรียังมีการสอนดนตรีไทยมาจนถึงปัจจุบัน (กรรณิกา วิพันธ์เงิน, 2564)

ภาพที่ 1 สำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี

(ที่มา : สุรศักดิ์ ทองคำศรี, 2564)

1. กระบวนการสืบทอดทางดนตรีของสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี

สำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรีได้รับการสืบทอดทางเพลงทางฝั่งธนบุรีมาจากวงพาทยรัตน์หรือวงบ้านใหม่ทางกระเบน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเพลงที่ใช้บรรเลงของสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรีจะเป็นเพลงทางฝั่งธนบุรี โดยครูสำราญ เกิดผล (ศิลปินแห่งชาติ ปี พ.ศ.2548) ครูจำลอง เกิดผล ครูมาลี เกิดผล และครูวิเชียร เกิดผล เป็นผู้ถ่ายทอดเพลงทางฝั่งธนบุรีให้กับครูศิวิชัย นิลสุวรรณ และได้นำไปถ่ายทอดให้นักเรียนนักศึกษาในสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี นอกจากบรรเลงเพลงทางฝั่งธนบุรีแล้ว ครูศิวิชัย นิลสุวรรณ ยังได้นำเพลงที่ครูสำราญ เกิดผล ประพันธ์ขึ้นใหม่มาบรรเลงในสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรีและสืบทอดเพลงทางฝั่งธนบุรีอีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นเพลงหน้าพาทย์

เพลงตับ และเพลงมอญ ก็ล้วนนำมาสอนนักเรียนนักศึกษาในสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรีทั้งสิ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการอนุรักษ์เพลงทางฝั่งธนบุรีที่มีนักดนตรีนิยมบรรเลงน้อยลง จึงทำให้ครูศิวิศิษฏ์ นิลสุวรรณ ตั้งใจที่จะอนุรักษ์สืบทอดเพลงทางฝั่งธนบุรีเอาไว้เพื่อมิให้สูญหายไป นอกจากวงพาทย์รัตนก็จะมีสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรีที่ใช้บรรเลงอยู่จนถึงปัจจุบัน

เพลงที่นำมาใช้บรรเลงในสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี ได้แก่ เพลง โหมโรงเช้า โหมโรงเย็น โหมโรงทยอยเดี่ยว โหมโรงกาญจนภาชีแขก เพลงตับต่าง ๆ เพลงเรื่องต่าง ๆ รวมถึงเพลงหน้าพาทย์ เพลงเถา และเพลงเดี่ยวที่ครูศิวิศิษฏ์ นิลสุวรรณ ได้ตั้งใจมานะไปเรียนเพลงทางฝั่งธนบุรี เพื่อที่จะอนุรักษ์สืบทอดเพลงทางฝั่งธนบุรี นอกจากนี้ยังมีผลงานการประพันธ์เพลงของครูศิวิศิษฏ์ นิลสุวรรณ ที่ใช้บรรเลงในสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี อาทิ

1) ประพันธ์เพลงไทยชุด “เฉลิมพระเกียรติฯ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2550 เพลงลาวสมเด็จเจ้าทางเหนือ ทางอีสาน” สำหรับมหกรรมดนตรีไทย 800 คน เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ในวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ณ สนามกีฬาจังหวัดสิงห์บุรี

2) ประพันธ์เพลงเขมรโล้เรือ ทางเปลี่ยน (จีน แหก ฝรั่งเศส) เมื่อปี พ.ศ. 2551 เพื่อให้นักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนสิงห์บุรีได้บรรเลงเผยแพร่ระดบนานาชาติ ณ Esplanade ประเทศสิงคโปร์ โดยได้รับคัดเลือกไปเป็นตัวแทนประเทศไทยจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

3) ประพันธ์ทางเดี่ยวจะเข้และเครื่องดนตรีประเภทต่าง ๆ มากกว่า 50 ผลงาน สำหรับนักเรียนนักศึกษาในสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี และนักเรียนนักศึกษาในเครือข่ายได้นำไปประกวดและได้รับรางวัลชนะเลิศระดับชาติเป็นจำนวนมาก เช่น การประพันธ์ทางเดี่ยวจะเข้เพลงจะเข้หางยาวสามชั้น เพลงลาวแพน เพลงพญาโศกสามชั้น เพลงสารถีสามชั้น เพลงพราหมณ์เข้าโบสถ์สามชั้น เพลงแขกมอญสามชั้น เพลงมุล่งสองชั้น เพลงเชิดนอก เพลงนางครวญสามชั้น เพลงกราวในสามชั้น เพลงทยอยเดี่ยว ประพันธ์ทางเดี่ยวซอสามสายเพลงนกขมิ้นสามชั้น ประพันธ์ทางเดี่ยวซอด้วงเพลงลาวแพน

เพลงพญาโคกสามชั้น เพลงสุดสงวนสามชั้น เพลงนกขมิ้นสามชั้น เพลงนางครวญสามชั้น เพลงทยอยเดี่ยว ประพันธ์ทางเดี่ยวซออุ เพลงลาวแพน เพลงนกขมิ้นสามชั้น เพลงสุดสงวนสามชั้น เพลงนางครวญสามชั้น เพลงพญาครวญสามชั้น เพลงทยอยเดี่ยว ประพันธ์ทางเดี่ยว ขลุ่ยเพียงออเพลงนกขมิ้นสามชั้น เพลงกระแวงสามชั้น เพลงสาธิตาخمเดือนสามชั้น เพลงทยอยเดี่ยว ประพันธ์ทางเดี่ยวซิมเพลงลาวแพน เพลงจีนซิมใหญ่สองชั้น เพลงนางครวญสามชั้น เพลงสารถีสามชั้น เพลงทยอยเดี่ยว ประพันธ์ทางเดี่ยวปีในเพลงมุล่ง เพลงนางครวญสามชั้น เพลงนกขมิ้นสามชั้น เพลงสุรินทราหูสามชั้น เพลงทยอยเดี่ยว ประพันธ์ทางเดี่ยวระนาดเอกเพลงนกขมิ้นสามชั้น เพลงจีนซิมใหญ่สองชั้น เพลงสารถีสามชั้น เพลงแขกมอญเถา เพลงกระแวงสามชั้น เพลงสุรินทราหูสามชั้น เพลงนางครวญสามชั้น เพลงสุดสงวนสามชั้น เพลงลาวแพน เพลงอาหนูสามชั้น เพลงทยอยเดี่ยว ประพันธ์ทางเดี่ยวระนาดทุ้มเพลงนกขมิ้นสามชั้น เพลงจีนซิมใหญ่สองชั้น เพลงสุรินทราหูสามชั้น เพลงนางครวญสามชั้น เพลงสุดสงวนสามชั้น เพลงสารถีสามชั้น เพลงลาวแพน เพลงจีนซิมเล็กเถา เพลงทยอยเดี่ยว ประพันธ์ทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพลงนกขมิ้นสามชั้น เพลงสุดสงวนสามชั้น เพลงสุรินทราหูสามชั้น เพลงนางครวญสามชั้น เพลงสารถีสามชั้น เพลงลาวแพน เพลงทยอยเดี่ยว ประพันธ์ทางเดี่ยวฆ้องวงเล็ก เพลงนกขมิ้นสามชั้น เพลงนางครวญสามชั้น เพลงสุรินทราหูสามชั้น เพลงสุดสงวนสามชั้น เพลงจีนซิมใหญ่สองชั้น และเพลงทยอยเดี่ยว (กฤติน ศิริพุทธ, 2564)

2. การดำเนินชีวิตร่วมกันในสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี

ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและสัมภาษณ์มารดาครูศิษย์ นิสสุวรรณ และลูกศิษย์ตั้งแต่รุ่นแรกและรุ่นปัจจุบัน พบว่าสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรีอาศัยอยู่กันเป็นครอบครัว รุ่นน้องเคารพรุ่นพี่ ทุกคนได้รับการปลูกฝังให้รักใคร่กลมเกลียวและคอยช่วยเหลือกัน ไม่ว่าจะเป็นการทำเวรประจำการต่อเพลง รวมไปถึงงานอื่น ๆ ทุกคนจะต้องมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง โดยมีการจัดตารางเวรประจำวัน การซ้อมดนตรี การทำงานช่าง ซึ่งมีการแบ่งเวรกันแต่ละวันว่าใครทำอะไร

**ตารางการทำเวรประจำวันของนักเรียนดนตรีไทย
 สำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี**

รายการ/ชุด	1	2	3	4	5	6	7	8
กับข้าว	ส้ม แดง1 แก้ม2	เป็ญะ ขาว ปุ่น	คิว แคน หวาย	มั่ง โม มิว	ส้ม เกษ แก้ม1	ฟ้า เฟส มั่ง	คิว เป็ญะ แดง2	ฟ้า ขาว โม
ช้อนหม่า/แมว	เป็ญะ หวาย	ฟ้า แคน	เฟส แดง1	ขาว เกษ	แก้ม2 แดง2	แดง1 เต่า	มั่ง ปุ่น	ส้ม แก้ม1
ล้างจาน	มุก ขาว ปุ่น	เฟส โม ส้ม	ขาว แก้ม1 มั่ง	เต่า แดง2 แคน	ฟ้า หวาย มุก	เป็ญะ ส้ม ขาว	มิว เกษ โม	เฟส แคน แก้ม2
รดน้ำต้นไม้	มั่ง	คิว	ส้ม	แก้ม1	เต่า	แดง2	ขาว	เกษ
กวาดบ้าน	เกษ เฟส แก้ม1	แดง2 มิว มุก	ฟ้า ปุ่น เกษ	ส้ม มุก หวาย	ขาว มิว ปุ่น	แคน คิว แก้ม2	ส้ม ฟ้า แดง1	มุก เป็ญะ เต่า
กวาดถนน	โม เต่า แดง2	หวาย แดง1 เกษ	แก้ม2 โม มิว	คิว ฟ้า เป็ญะ	เฟส มั่ง แคน	ปุ่น มิว โม	เต่า แก้ม1 แคน	คิว มุก มิว
ทิ้งขยะ/เศษ อาหาร	คิว มิว	แก้ม2 มั่ง	เต่า แดง2	เฟส แดง1	เป็ญะ โม	แก้ม1 มุก	แก้ม2 หวาย	แดง1 ปุ่น
ดูพื้นหน้าห้อง ป่า	แคน ฟ้า	เต่า แก้ม1	เป็ญะ มุก	ปุ่น แก้ม2	คิว แดง1	เกษ หวาย	เฟส มุก...	มั่ง แดง2

^^หมายเหตุ สำนักเรียนคนใดมีภารกิจไม่อยู่บ้าน ให้ฝากเวรกับเพื่อนฯ ได้ ^^
 *****จะมีการตรวจเวรประจำวัน*****

ภาพที่ 2 ตารางเวรประจำวันของสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี
 (ที่มา : สุรศักดิ์ ทองคำศรี, 2564)

ทุกคนจะต้องตื่นเช้าตั้งแต่เวลา 05.00 น. ของทุกวัน เพื่อซ้อมดนตรีไทยและทำเวรประจำวันของตัวเอง โดยทุกคนจะต้องมารวมกันซ้อมเพลงโหมโรงเช้าและเพลงเดี่ยวของเครื่องมือเอกตนเองเป็นเวลา 1 ชั่วโมง หลังจากนั้นตั้งแต่เวลา 06.00 น. เป็นต้นไป ทุกคนจะต้องแบ่งกันไปทำเวรประจำวัน ได้แก่ เวนท์ทำกับข้าว เวนท์เลี้ยงดูหมาแมว ล้างจาน กวาดบ้านถูบ้าน ทิ้งขยะ และรดน้ำต้นไม้ เมื่อทำเวรเสร็จเวลา 07.00 น. ทุกคนต้องไปทำภารกิจส่วนตัวและเตรียมตัวไปโรงเรียนตอน 07.30 น. หลังกลับจากโรงเรียนเวลา 17.00 น. ทุกคนจะต้องเริ่มทำหน้าที่เวรประจำวันของตนเองก่อนและเตรียมตัวรับประทานอาหารเช้า หลังจากนั้นครูจะพานักเรียนไปวิ่งออกกำลังกาย และกลับมาซ้อมดนตรีไทยอีกครั้งในเวลา 19.30 น. ถึง 21.30 น. และหลังจากนั้นให้นักเรียนทุกคนไปพักผ่อนตามอัธยาศัย

ครูศิวิศิษฏ์ นิลสุวรรณ จัดแบ่งนักเรียนที่อาศัยอยู่ในสำนักดนตรีบ้านสิงห์บุรีให้ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และฝึกซ้อมดนตรีไทยตามตารางเวรตามเวลาที่กำหนดไว้ ครูศิวิศิษฏ์ นิลสุวรรณ ให้นักเรียนแต่ละคนฝึกซ้อมดนตรีไทยตามเวลาที่กำหนด โดยจะแบ่งว่าในแต่ละวันใครซ้อมอะไร นักเรียน

นักศึกษาที่อยู่ในสำนักดนตรีบ้านสิงห์บุรีทุกคนจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้เพื่อฝึกความอดทน ความขยัน และเติบโตเป็นครูที่ดีในอนาคต (จิราภรณ์ กันหาชัย, 2564)

การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี	
วันเสาร์ - วันอาทิตย์	
07.00 น.	ตื่นนอน
07.00 น. - 08.00 น.	โหมโรงเช้า + ซ้อมเดี่ยวแต่ละวง-ขอ
08.00 น. - 09.00 น.	ทำเวรประจำวัน ทำภารกิจส่วนตัว
09.00 น. - 10.00 น.	รับประทานอาหารเช้า
10.00 น. - 12.00 น.	ซ้อมดนตรีไทย
12.00 น. - 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00 น. - 17.00 น.	ซ้อมดนตรีไทย
17.00 น. - 18.00 น.	ทำเวรประจำวัน
18.00 น. - 19.00 น.	รับประทานอาหารเช้า
19.00 น. - 21.00 น.	ซ้อมดนตรีไทย
21.00 น. เป็นต้นไป	พักผ่อนตามอัธยาศัย

*** กรุณาปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด ***
(วันเสาร์และวันอาทิตย์ อาจมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่กับภารกิจไปงานหรือมีการกิจที่ต้องไปบรรเลงดนตรีไทย แต่ให้ยึดหลักคำนี้)

การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี	
วันจันทร์ - วันศุกร์	
ดอมเช้า	
05.00 น.	ตื่นนอน
05.00 น. - 06.00 น.	โหมโรงเช้า + ซ้อมเดี่ยวแต่ละเครื่องมือ (ยกเว้นพรทักกับช่วงซ้อมเช้า)
06.00 น. - 07.00 น.	ทำเวรประจำวัน ทำภารกิจส่วนตัว
07.00 น. - 07.15 น.	รับประทานอาหารเช้า
07.15 น. - 07.30 น.	ไปโรงเรียน
ดอมเย็น	
17.00 น.	กลับจากโรงเรียนถึงบ้าน
17.00 น. - 18.00 น.	ทำเวรประจำวัน
18.00 น. - 19.00 น.	รับประทานอาหารเช้า
19.00 น. - 21.00 น.	ซ้อมดนตรีไทย
21.00 น. - 22.00 น.	ทำภารกิจส่วนตัว
22.00 น. - 23.00 น.	ทำกาบ้าน เตรียมตัวนอนหลับพักผ่อน

*** กรุณาปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด ***

ภาพที่ 3 ตารางการปฏิบัติตามระเบียบของสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี (ที่มา : สุรัสวดี ทองคำศรี, 2564)

เวลาว่างจากการทำเวรประจำวันและการฝึกซ้อมดนตรีไทย ครูศิวิศิษย์นิลสุวรรณ จะนำนักเรียนมาเรียนรู้งานช่าง ซึ่งมีทั้งการสร้างและซ่อมเครื่องดนตรีไทย เช่น ขุดจะเข้ ดิดนวมจะเข้ ทำโตะจะเข้ เหลาผืนระนาดเอก ระนาดทุ้ม ทำไม้ตี ทำตะกั่ว ขึ้นหน้าซอ เสริมหน้าซอ เทียบเสียงเครื่องดนตรี เช็ดน้ำมัน ลูกฆ้อง รวมถึงการกลึงอุปกรณ์ประกอบเครื่องดนตรีต่าง ๆ เช่น การกลึงลูกบิดจะเข้ ซอฮู้ ซอด้วง โทณ กลองแขกและอีกหลาย ๆ อย่าง ซึ่งครูศิวิศิษย์ นิลสุวรรณ เคยกล่าวกับภุชิตา ปานดำ ซึ่งเป็นลูกศิษย์ในสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี ไว้ว่า “หากแม้แต่ลูกศิษย์เข้าคนใดไปบรรจุในที่โรงเรียนชนบท โรงเรียนที่ไม่มีเครื่อง

ดนตรีใช้ก็จะได้ใช้ความรู้ที่ให้ไปนี้สร้างสรรค์มันออกมาเป็นชิ้นงานแล้วสามารถนำมาสอนนักเรียนได้” ลูกศิษย์ทุกคนที่สำเร็จการศึกษาออกไปจากสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรีก็จะมีความรู้ทั้งด้านการบรรเลงดนตรีและซ่อมสร้างเครื่องดนตรีไทยติดตัวไปทุกหนทุกแห่ง (ภูษิตา ปานดำ, 2564)

3. ลักษณะวงและเพลงที่ใช้บรรเลงของสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี

ครูศิวิศิษฏ์ นิลสุวรรณ ผู้ก่อตั้งสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี นิยมใช้วงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์ วงปี่พาทย์มอญ วงมโหรี และวงปี่พาทย์ไม้นวมผสมเครื่องสายในการบรรเลงตามความเหมาะสมของงานต่าง ๆ ส่วนเพลงที่ใช้จะมีการแบ่งซ่อมตามวันที่กำหนดว่าใช้วงอะไร ซ้อมเพลงอะไร ครูศิวิศิษฏ์ นิลสุวรรณจะเป็นคนกำหนดขึ้นมาตามความเหมาะสม เช่น วันจันทร์ใช้วงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์ ซ้อมเพลงดับไหว้ครู เพลงสรรเสริญในหลวง เพลงดับพระลอเสียน้ำ เพลงดับสังข์ศิลป์ชัย เพลงดับนกและเพลงดับสดาวย วันอังคารใช้วงปี่พาทย์ไม้นวมผสมเครื่องสาย ซ้อมเพลงโหมโรงทยอยเดี่ยว เพลงโหมโรงไอยเรศ เพลงทยอยนอก 3 ชั้น และเพลงเชิดจิ้งออกต้นวรเชษฐ์ วันพุธใช้วงปี่พาทย์มอญ ซ้อมเพลงเชิญ เพลงย่าเที่ยง เพลงย่าคำ เพลงเมาะกำเปียง เพลงยกศพ เพลงรอกครูเชียร เพลงสุดสงวน เพลงนางครวญ และเพลงสุรินทราทู วันพฤหัสบดีใช้วงปี่พาทย์ไม้นวม ซ้อมเพลงหน้าพาทย์ เพลงตระทั่งหลาย และเพลงโขน วันศุกร์ครูจะให้ทุกคนซ่อมเครื่องมือเอกของตนเอง โดยซ่อมเพลงเดี่ยวที่ต่อไว้จากครูให้แม่นยำก่อน สำหรับคนที่ยังไม่แม่นยำเพลงจะต้องซ่อมเพลงให้แม่นยำก่อนส่วนใครที่ซ่อมแม่นยำแล้วต้องมาบรรเลงให้ครูฟัง ถ้าครูบอกว่าผ่านจะได้ต่อเพลงเพิ่มไปตามลำดับ เพลงเดี่ยวที่ครูศิวิศิษฏ์ นิลสุวรรณถ่ายทอดให้จะมีตั้งแต่เพลงนกขมิ้นสามชั้น เพลงจิ้งขิมใหญ่สองชั้น เพลงสุดสงวนสามชั้น เพลงสุรินทราทูสามชั้น เพลงลาวแพน เพลงพญาโศกสามชั้น เพลงสารถีสสามชั้น เพลงเชิดนอก เพลงกราวโน และเพลงทยอยเดี่ยวตามลำดับ ในส่วนของวันเสาร์และวันอาทิตย์ครูจะให้ทุกคนแบ่งเวลาทำงานช่างและทำการบ้านของตนเอง ครูศิวิศิษฏ์ นิลสุวรรณ เคยกล่าวกับจิราภรณ์ กันหาชัย ซึ่งเป็นลูกศิษย์ในสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรีไว้ว่า “ทุกคนในบ้านจะต้องไม่มีใครว่างงาน ทุกคนต้องมีหน้าที่ในการพัฒนาศักยภาพด้านดนตรีของตัวเองให้ดีที่สุดและถ้าใครว่างงาน

ครูจะถือว่าคนนั้นเป็นคนขี้เกียจไม่เอาเรื่อง จะทำอะไรก็ไม่ประสบความสำเร็จ” (จิราภรณ์ กันทาชัย, 2564)

4. รูปแบบการเผยแพร่ความรู้ทางด้านดนตรีของสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี

สำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรีเป็นสำนักที่เปิดให้บริการผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษาทางด้านดนตรีไทย ซึ่งจะมี ครูศิวิศิษฏ์ นิลสุวรรณ เป็นผู้ให้ความอนุเคราะห์ทำทางเพลงให้กับบุคคลและโรงเรียนในเครือข่าย เพื่อส่งนักเรียนเข้าประกวดแข่งขันดนตรีไทยไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของเดี่ยวเครื่องดนตรี หรือรูปแบบวงดนตรี ครูศิวิศิษฏ์ นิลสุวรรณ จะเป็นผู้ทำทางและปรับวงให้กับทุกคนและทุกโรงเรียนที่เข้ามาขอความอนุเคราะห์ ทั้งนี้ยังได้รับรางวัลชนะเลิศ รองชนะเลิศ ในหลายเวทีการประกวด เช่น เวทีการประกวดดนตรีไทยศรทอง เวทีประกวดประลองเพลงประเลงมโหรี เวทีการประกวดศิลปหัตถกรรมนักเรียนประจำปี เป็นต้น สำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรีมีการฝึกซ้อมดนตรีไทยจนมีผู้คนติดตามและให้โอกาสไปบรรเลงตามงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นงานมงคล งานอวมงคล ครูก็จะนำวงดนตรีไทยไปบรรเลงแสดงโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใด ๆ เป็นความคิดของครูศิวิศิษฏ์ นิลสุวรรณ เคยกล่าวไว้กับวิทยา โหจันทร์ ไว้ว่า “พวกเราเล่นดนตรีเป็นพหุบุชา เล่นกันเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมทางดนตรี ไม่ได้มาเล่นเพื่อหาเงินหาทองแต่อย่างใด” คำพูดนี้เป็นคำพูดที่ครูศิวิศิษฏ์ นิลสุวรรณ พูดกับเจ้าภาพทุก ๆ งานจนเจ้าภาพเกรงใจ และให้ข้าวสารอาหารแห้งมาไว้ให้เด็ก ๆ ทำกินตอนซ้อมดนตรีไทยแทนการให้เงิน ถือเป็นอานิสงค์ของครูที่ไม่รับเงินเป็นค่าตอบแทน แต่ก็ไม่ปฏิเสธเจ้าภาพในการให้ข้าวสารอาหารแห้งมา เพื่อให้เด็ก ๆ ไว้กินกัน (วิทยา โหจันทร์, 2564)

นอกจากนี้ ความรู้ความสามารถทางดนตรีไทยที่ครูศิวิศิษฏ์ นิลสุวรรณ มีความเชี่ยวชาญ ทำให้ได้รับเชิญไปเป็นวิทยากรในการซ่อมสร้างเครื่องดนตรีไทย ครูจะนำนักเรียนนักศึกษาในสำนักไปหาประสบการณ์ โดยให้เป็นลูกมือในการซ่อมสร้างเครื่องดนตรีไทย ไม่ว่าจะเป็นที่ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

และโรงเรียนในเครือข่ายระดับประถมและมัธยม เช่น โรงเรียนอนุบาลหนองบัว (เทพพิทยาคม) โรงเรียนหนองบัว โรงเรียนตากฟ้าวิชาประสิทธิ์ โรงเรียนชุมชนบ้านน้ำวัง โรงเรียนบ้านร่องหอย โรงเรียนบ้านใหม่ศรีนคร โรงเรียนวัดโพธิ์แก่นพคุณ โรงเรียนอนุบาลเทศบาล 3 (พรหมรวมมิตร) โรงเรียนอินทร์บุรี โรงเรียนโพธิ์คีรีราชศึกษา โรงเรียนการุ้งวิทยา โรงเรียนบ้านหนองพิกุล โรงเรียนพัฒนานิคม โรงเรียนรุ่งนิวัต วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง วิทยาลัยนาฏศิลป์พลบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา ทั้งหมดนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ครูศิวิศิษฏ์ นิลสุวรรณ ผู้ก่อตั้งสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรีให้ความอนุเคราะห์ทั้งด้านทางเพลง การปรับวง รวมไปถึงงานช่างทั้งหลายที่ครูไปสอนในสถานศึกษาต่าง ๆ เพื่อยังประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นให้กับนักเรียนนักศึกษา เต็มโตเป็นผู้ใหญ่ทางด้านดนตรีที่ดีในอนาคต ได้นำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับคนรุ่นต่อ ๆ ไป (อุเทน เปียหลอ, 2564)

สรุปและอภิปรายผล

เมื่อกล่าวถึงสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี ทุกคนก็จะรู้จักกันโดยทั่วไปว่าวงดนตรีไทยวงนี้เปิดเป็นตักศิลา โดยมีครูศิวิศิษฏ์ นิลสุวรรณ เป็นผู้ก่อตั้งสำนักนี้และได้สืบทอดทางเพลงทางฝั่งธนบุรีมาจากครูสภาราญ เกิดผล (ศิลาปินแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2548) ครูวิเชียร เกิดผล ครูจำลอง เกิดผล และครูมาลี เกิดผล นำมาถ่ายทอดให้กับนักเรียน อีกทั้งยังทำทางเดี่ยวไว้เกือบทุกเครื่องมือนำให้นักเรียน นักศึกษานำไปใช้ในการประกวดตามเวทีประกวดต่าง ๆ นอกจากงานสอนครูศิวิศิษฏ์ นิลสุวรรณ ยังได้ถ่ายทอดความรู้ทั้งด้านการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย รวมไปถึงงานช่างงานซ่อมสร้างเครื่องดนตรีด้วยตนเอง นักเรียนนักศึกษาที่เข้ามาเรียนและอาศัยอยู่ในสำนักดนตรีไทยหลังนี้จะได้รับความอนุเคราะห์จากครูศิวิศิษฏ์ นิลสุวรรณ ครูปลุกฝังและสั่งสอนให้เป็นคนดี ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้อื่น ให้นุ่นน่องเคารพรุ่นพี่และอาศัยอยู่กันอย่างครอบครัว เพราะคนที่เข้ามาเรียนส่วนใหญ่ครูก็จะให้เรียนสายครู คือ เรียนจบต้องไปเป็นครู นำความรู้ที่ครูให้ไว้ไปถ่ายทอดให้ลูกศิษย์ต่อไป เพื่อให้สิ่งเหล่านี้ยังคงอยู่ต่อไปในอนาคต และสามารถช่วยเพื่อนมนุษย์ในสายวิชาเดียวกันได้อีกด้วย

สำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรียังมีการรับงานบรรเลงดนตรีไทย เพื่ออนุรักษ์ วัฒนธรรมทางด้านดนตรี ทั้งงานมงคลและงานอวมงคล โดยไม่รับค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น จนเป็นที่กล่าวถึงของผู้คนในจังหวัดว่าวันนี้ไปเล่นที่ไหนก็ไม่เคยขอเงิน ของทอง ครูศิวิชัย นิลสุวรรณ อบรมสั่งสอนลูกศิษย์ให้เป็นผู้ให้ ให้อะไรก็ได้ ที่ไม่ทำให้เราและคนรอบข้างเดือดร้อน แล้วสิ่งดี ๆ จะย้อนกลับสู่ตัวเราเอง และจากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมได้ไปบรรเลงจะเข้า บรรเลงห้องวงใหญ่ และได้ไปเรียนรู้งานช่าง ทำให้ได้รู้อย่างลึกซึ้งว่าครูศิวิชัย นิลสุวรรณ ถ่ายทอดความรู้โดยไม่หวงวิชา ถ่ายทอดความรู้ทุกอย่างเท่าที่ผู้วิจัย จะรับได้ ทั้งนี้ยังได้สัมผัสการใช้ชีวิตอยู่ในบ้าน ผู้รับการสืบทอดทุกคนช่วยเหลือ กัน คอยห่วงใยกันในเรื่องดูแลเวรประจำ การฝึกซ้อมดนตรีไทย รวมไปถึง การซ่อมสร้างเครื่องดนตรีไทย ถึงแม้ว่าต่างคนจะมาต่างที่กันก็ยอมรับฟัง ความคิดเห็นกันในทุก ๆ เรื่อง มีความเป็นประชาธิปไตยภายในบ้านและ อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า สำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรีถือเป็น ตักศิลาแห่งหนึ่งที่เพียบพร้อมไปด้วยวิชาความรู้ทางด้าน การปฏิบัติ ดนตรีไทย การซ่อมสร้างเครื่องดนตรีไทย รวมไปถึงระบบการใช้ชีวิตกันแบบ ครอบครัวอีกสำนักหนึ่ง ที่ควรได้รับการยกย่อง เชิดชูแก่วงการดนตรีไทย

เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี (2560, น.91-96) ได้กล่าวในหัวข้อ “ระบบ ครอบครัวดนตรีไทยในอดีต” ไว้ว่าสมาชิกเหล่านี้มีทั้งอาศัยอยู่ประจำและ สมาชิกบางกลุ่มจะไปมาเฉพาะเวลาต่อเพลง หน้าที่ของสมาชิกกลุ่มศิษย์ยังมี หน้าที่แบ่งเบาภาระในโอกาสที่ครูรับงานบรรเลงอีกด้วย สมัยที่ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ สำนักที่เป็นเสมือนสถาบัน ฝึกอาชีพชั้นสูงของดนตรี แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ สำนักของสามัญชน และสำนักดนตรีของเจ้านายเชื้อพระวงศ์ชั้นสูงในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึง สำนักของสามัญชนเท่านั้น สำนักของสามัญชนจะตั้งอยู่ตามบ้านตระกูลนักดนตรีหรือ สำนักในระบบครอบครัวดนตรี ซึ่งมักจะเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับ เป็นอย่างดี เช่น ตระกูลพาทยโกศล ตระกูลศิลปบรรเลง ตระกูลดุริยประณีต เป็นต้น ภายหลังจากการศึกษาเล่าเรียนจนเชี่ยวชาญแล้ว นักดนตรีก็จะเดินทาง กลับภูมิลำเนาเดิมเพื่อไปสร้างวงดนตรีของตนเอง และสืบสานระบบครอบครัว

ดนตรีให้กับลูกหลานและลูกศิษย์ของตนเอง การเรียนรู้ของนักดนตรีแต่ละคนมีลักษณะการเรียนรู้ที่แตกต่างกันออกไป นักดนตรีบางคนอาจจะเกิดตระกูลที่เป็นครอบครัวนักดนตรีที่เป็นสำนักใหญ่ เช่น สำนักบ้านพาทย์โกสัล สำนักดุริยประณีต ในขณะที่นักดนตรีบางคนเกิดในครอบครัวดนตรีที่มีชื่อเสียงไม่มากนักหรือเกิดในครอบครัวที่ไม่ได้ประกอบอาชีพนักดนตรีก็จะได้เรียนดนตรีน้อยกว่า นักดนตรีที่เกิดในตระกูลโดยตรง ครูผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวดนตรีก็จะส่งไปเรียนเพิ่มเติมเฉพาะด้านกับสำนักที่มีความสัมพันธ์ในสายของดนตรีหรือที่เรียกว่า “ศิษย์ร่วมสายสำนักเดียวกัน”

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิกา วิพันธ์เงิน. (มกราคมค.ศ. 2564). นิลสุวรรณ. สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2564.
- กฤตินิ ศิริพุทธ. (นักดนตรีไทยสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี). สัมภาษณ์, 25 เมษายน 2564.
- จิราภรณ์ กันหาชัย. (นักดนตรีไทยสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี). สัมภาษณ์, 20 เมษายน 2564.
- เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี. (2560). *การเปลี่ยนทางดนตรี*. แอนนาออฟเซฟ.
- ภูษิตา ปานดำ. (ครูสอนดนตรีไทยโรงเรียนบ้านหลุมข้าว). สัมภาษณ์, 15 เมษายน 2564.
- วิทยา โทจันทร์. (ครูสอนดนตรีไทยโรงเรียนเทศบาล 3 วัดพรหมรวมมิตร). สัมภาษณ์, 11 เมษายน 2564.
- สุรศักดิ์ ทองคำศรี. (2564). *สำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี* [รูปภาพ]. สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, คณะศิลปนาฏดุริยางค์, สาขาดุริยางคศิลป์
- _____. (2564). *ตารางเวรประจำวันของสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี* [รูปภาพ]. สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, คณะศิลปนาฏดุริยางค์, สาขาดุริยางคศิลป์.
- _____. (2564). *ตารางการปฏิบัติตนตามระเบียบของสำนักดนตรีไทยบ้านสิงห์บุรี* [รูปภาพ]. สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, คณะศิลปนาฏดุริยางค์, สาขาดุริยางคศิลป์.
- อุเทน เปี้ยหล่อ. (ครูสอนดนตรีไทยโรงเรียนสิงห์บุรี). สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2564.
- อรุณี เต๊ะอ้วน. (2545). การศึกษามผลการเปรียบเทียบการเรียนรู้สาระดนตรีด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียสองรูปแบบที่ใช้แบบแผนทดลองต่างกัน. [ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].